

POSTUPY A MOŽNOSTI PŘI FORMULACI OTÁZEK DOTAZNÍKU A TYPY OTÁZEK

1. Typy otázek
  2. Formulování otázek
  3. Formáty otázek
-

(1) TYPY OTÁZEK

- Otázky zjišťující „fakta“ (objektivně ověřitelná)
- Otázky zjišťující „subjektivní okolnosti“

(2) FORMULOVÁNÍ OTÁZEK - co „hlídat“

Je jazyk srozumitelný?

Funguje vaše domácnost podle vzorce matriarchátu nebo patriarchátu?

Opatrně se zkratkami

Kterou z následujících fakult MU byste rád studoval?

LF, FF, PrF, PŘF, PedF, ESF, FSS, FI, FSpS

Není otázka zbytečně dlouhá?

Stalo se vám někdy ve vašem dosavadním životě, že během dlouhé doby, kdy jste vůbec nepraktikovala ani žádnou sexuální abstinenci ani jste s vaším partnerem neužívali jakoukoli z možných forem bránění početí, tak jste přes toto všechno nepřišla do jiného stavu?

Nesleduje otázka více věcí najednou?

„double-barreled“ question
„two-edged“ question

- Jak často navštěvujete své rodiče? 😞
- Chtěl byste být slavný a bohatý? 😞
- Souhlasíte s tím, aby ženy a děti byly očkované přednostně? 😞
- Máte kolo nebo motorku? 😞

Neobsahuje otázka nejisté předpoklady?

Kterou stranu jste volil při posledních volbách? 😞

→ 2 otázky   Zúčastnil se (vůbec) voleb?
Pokud ano, koho volil?

Není otázka zavádějící, sugestivní?

Souhlasíte s názorem, že.... ? 😞

Řekl byste, že jste ve firmě spokojen ? 😞 (velmi častá chyba)

→ Řekl byste, že jste ve firmě spokojen nebo nespokojen? 😊

Souhlasíte s výrokem našeho pana presidenta, že ... ? 😞

Hodláte finančně podpořit
našeho drahého kmotra,
Dona Vita Corleone ?

Neobsahuje otázka stereotyp?

= emocionálně zbarvené výrazy (pro někoho) automaticky navozující pocit souhlasu/nesouhlasu

např.: *Gottwald, demokracie, komunisté, Romové, tchyně...*

R. reaguje spíše na onen výraz, než na obsah otázky

Vyhýbejte se záporu:

Marihuana by neměla být dekriminálníována 😞

1) ano

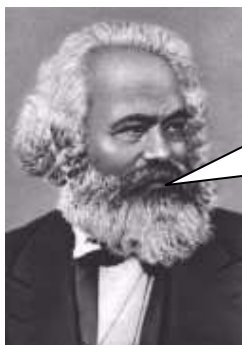
2) ne

Tázejte se celou větou

Zaměstnání? ☠️

Jaké je vaše současné zaměstnání? 😊

Jste-li zaměstnán, jaké je vaše zaměstnání? 😊 😊

Pozor na vágní, příliš obecné otázky

Jaké jsou obecné, materiální, intelektuální a morální podmínky žen a mužů pracujících ve vašem podniku?
(„Dělnická anketa“)

Kdy jste se rozvedli? 😞

Dva roky po sňatku.

V roce 1990.

Těsně po bratrových narozeninách.

Pozor na vágní výrazy

„rodina“, „sousedství“, „máte ...“ (např. automobil)

Má respondent informace o sledovaném jevu?

Co myslíte dědo...

má letectvo ČR pronajímat Gripeny nebo koupit staré F16 ?

Nevytváří otázka názor uměle?

Ponechat čestnou možnost ústupu:

„nevím“, „nevzpomínám si“, „nepřemýšlel jsem o tom“

(Lze zařadit vhodný úvod otázky – příklad – „volební chování“)

Je známo, že ne všichni lidé chodí k volbám. Někteří se vůbec nezajímají o politiku, jiní jsou pracovně zaneprázdněni, další čelí problémům v rodině, nebo mohou mít řadu jiných důvodů k volbám nejít.

Když vzpomeneme poslední volby do parlamentu letos v červnu, zúčastnil jste se těchto voleb nebo nezúčastnil?

Mají formulace stejný význam pro všechny?

Stal jste se někdy obětí trestného činu?   *trestný čin ?*

Je téma citlivé?

Příklad na otázce Zabil jste svou manželku?

Přístup „přihodilo se to“:

Přihodilo se vám někdy, že jste zabil svou manželku?

Přístup „číslované karty“:

Přečetl byste mi prosím číslo karty, odpovídající tomu, co se stalo s vaší manželkou?

Přístup „všichni to dělají“:

Je známo, že dnes řada mužů zabíjí svoje manželky. Stalo se vám, že jste zabil tu svoji?

Přístup „ostatní lidé“:

Znáte někoho, kdo zabil svoji manželku? ...   A co vy?

Je referenční rámec otázky jasný?

(chceme-li zjistit jak často kouří marihuanu)

Řekl byste, že kouříte marihuanu často, občas, zřídka nebo nikdy ? 😞

Kolikrát jste si za poslední 4 týdny zakouřil marihuanu? 😊

Budou R ochotni odpovědět přesně?

Nemůže vzniknout stereotyp ve volbě odpovědí? (response set)

Ano, ano, ano....

Pozor na hypotetické otázky

Kdybyste musel dlouhodobě odjet do zahraničí, nechal byste se pojistit u naší společnosti? 😊

Pozor na otázky zaměřené na budoucnost

Koupíte si v příštím roce osobní automobil? 😞

Kam s alternativami odpovědí?

Řekl byste, že vaše současná finanční situace je **lepší, stejná nebo horší**, než situace před 3 léty? 😞

Porovnáte-li svou současnou finanční situaci se situací před 3 léty, řekl byste, že je **lepší, stejná, nebo horší**? 😊

Umístění definic

Následující otázkou bychom rádi zjistili, jak často se věnujete cvičení. Do pojmu „cvičení“ zahrňte také ... (zde definujeme pojem).

Takže, při takto definovaném cvičení, kolik dnů jste z posledních 7 dní věnoval nějakému cvičení?

(3) FORMÁTY OTÁZEK (nejběžnější)*Rensis Likert***(a) „Likertovský“ formát odpovědi (s trochou nepřesnosti: „Likertova škála“)**

Když vezmete v úvahu všechny okolnosti, jak jste nyní spokojen se svým životem?

1. velmi nespokojen
2. spíše nespokojen
3. ani spokojen, ani nespokojen
4. spíše spokojen
5. velmi spokojen

(b) Desetistupňová škála (kvazi-kardinální škála)

Když vezmete v úvahu všechny okolnosti, jak jste nyní spokojen se svým životem?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
velmi										velmi
nespokojen										spokojen

(c) Baterie otázek

Co si myslíte o následujících věcech, existují nebo neexistují?

	Existuje	Neexistuje	Neví	Neodp.
A Bůh	1	2	9	-9
B Posmrtný život	1	2	9	-9
C Peklo	1	2	9	-9
D Nebe	1	2	9	-9
E Hřích	1	2	9	-9
F Možnost přenosu myšlenek na dálku	1	2	9	-9

(d) Formát sémantického diferenciálu

(Otázka pro muže)

Jak byste popsal svoji partnerku?*(Umístěte křížek na každý řádek podle toho, ke které ze dvou protikladných vlastností má vaše partnerka blíže)*

	1	2	3	4	5	6	7	
ostýchavá								průbojná
realistická								romantická
citová								rozumová
impulsivní								uvážlivá
moudrá								pošetilá

↓ pokračuje

(e) Formát výčtu položek**Existuje mnoho důvodů, proč chlapec spí poprvé s dívkou. Jak to bylo u Tebe?** *(Můžeš zvolit více odpovědí)*

1. Měl jsem velkou chuť	6. Byl jsem v tom správném věku
2. Ona si to přála	7. Moji přátelé to dělali také
3. Jinak by mě opustila	8. Prostě se to přihodilo
4. Byl jsem zvědavý	9. Byl jsem pod vlivem alkoholu / drog
5. Miloval jsem ji	10. Ona mě k tomu nutila

(f) Formát seřazení položek**Co je podle Vašeho názoru pro šťastný život Vašich dětí nejdůležitější?***Vyberte postupně **tři odpovědi** (zakroužkováním čísla v levém sloupci) a pak запиšte jejich pořadí podle důležitosti do pravého sloupce:*

	pořadí:
1. Rovnoprávnost	
2. Náboženská víra	
3. Práce	
4. Přátelé	
5. Svoboda	
6. Peníze	
7. Bydlení	
8. Vzdělání	
9. Sociální jistoty	
10. Zdraví	
11. Rodina	
12. Schopnost postarat se o sebe	
13. Jiné	

(g) Volba řešení (nucená volba)

Někteří lidé si myslí, že vláda by měla vysokoškolským studentům z nemajetných rodin pomoci peněžními podporami. Jiní se domnívají, že vláda by měla studentům spíše poskytnout půjčky, další lidé pomoc vlády zamítají.
Jaký je váš názor?

1. vláda by měla poskytnout podporu (dotace)
2. vláda by měla poskytnout půjčky
3. vláda by neměla studentům pomáhat vůbec
9. nevím, bez odpovědi

(h) Filtrační otázka**FILTR**

Dostáváte v současné době Vy nebo Váš partner (partnerka) přídavky na jedno nebo více dětí?

1. ano
2. ne (*PŘEJDĚTE NA OTÁZKU 12*)
9. bez odpovědi

OTEVŘENÁ OTÁZKA = respondent sám formuluje odpověď

Příklad otevřené otázky (poté, co R. řekl, že je nespokojen v zaměstnání)

Jaké jsou hlavní příčiny Vaší nespokojenosti v zaměstnání?

(vypište:) .....

POLOUZAVŘENÁ OTÁZKA = kompromis mezi uzavřenou a otevřenou otázkou

Byl jste někdy vy osobně ve Vítkovicích svědkem fyzického násilí?

1. ne
2. ano - kdy naposledy a co se přesně stalo .....
9. neví, nevzpomíná si, bez odpovědi